

Марина ЗІНОВЧУК,

*здобувач вищої освіти 2-го курсу ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Леся ШАПОВАЛ

ПРАВО ДІТЕЙ НА ОСВІТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Право дітей на освіту є одним з фундаментальних прав, навіть у найскладніших ситуаціях, таких як воєнний стан. Умови війни можуть серйозно ускладнити доступ до освіти для дітей, зокрема через евакуацію, пошкодження чи знищення шкіл, а також через відсутність безпеки для навчального процесу.

Право на освіту дитини - це гарантоване право кожної дитини на доступ до освіти без будь-якої форми дискримінації. Це право визнане в багатьох міжнародних документах, зокрема в Конвенції ООН про права дитини та в загальних деклараціях прав людини [1]. Це означає, що кожна дитина має можливість отримати освіту, яка відповідає її потребам та можливостям. Право на освіту передбачає, що освітні заклади мають бути доступні, безпечні, якісні та побудовані на принципах рівності та справедливості. Це також включає в себе не лише доступ до шкіл та навчальних програм, а й урахування особливих потреб дітей з різними вимогами, включення учнів з обмеженими можливостями, забезпечення рівних можливостей для дівчат і хлопців тощо.

Україна, перебуваючи в умовах війни, зробила певні кроки для забезпечення освіти для дітей на тимчасово окупованих територіях та у зоні конфлікту. Це включає зміну навчальних програм, впровадження дистанційного навчання, організацію шкіл у безпечних місцях та надання психологічної підтримки для учнів, які пережили стресові ситуації. Навчання в бомбосховищах є крайнім заходом, застосовуваним у виняткових обставинах, коли безпека учнів та педагогічного персоналу є головним пріоритетом. У зоні активних бойових дій, де немає можливості забезпечити безпечне навчання в звичайних умовах, бомбосховища можуть використовуватися як тимчасові приміщення для проведення уроків.

Це може забезпечити хоча б мінімальний доступ до освіти в умовах, коли інші варіанти недоступні через військові дії чи загрозу безпеці. Проте такий підхід повинен бути тимчасовим та використовуватися лише як тимчасовий захід, оскільки навчання в

бомбосховищах не забезпечує адекватного середовища для повноцінного навчання та розвитку дитини.

Головною метою повинно бути врятувати життя та здоров'я дітей, забезпечити їм якісне освітнє середовище в міру можливостей у складних обставинах. Держави та міжнародні гуманітарні організації зазвичай працюють над пошуком альтернативних методів надання освіти в умовах воєнного конфлікту, таких як відновлення шкіл, організація навчання на тимчасових базах або застосування дистанційних освітніх програм.

Хоча наша держава і намагається покращити право на освіту в умовах війни, проте, незважаючи на це, багато викликів залишаються, таких як обмежений доступ до якісної освіти, втрата навчальних закладів, відсутність кваліфікованих вчителів та вплив війни на психологічний стан дітей [2].

Покращення права на освіту дітей в умовах війни вимагає комплексного підходу та спільних зусиль різних сторін - урядів, громадських організацій, міжнародних організацій та громадянського суспільства. Створення безпечних шкіл, тимчасових освітніх центрів та використання дистанційної освіти є важливими кроками для забезпечення доступу до навчання. Психологічна підтримка для дітей, що пережили травматичні ситуації, та надання освітніх програм для вчителів є ключовими компонентами успішної освітньої системи під час конфлікту. Міжнародна співпраця та підтримка з боку громадськості та міжнародних організацій в сфері освіти грають вирішальну роль у забезпеченні фінансування, ресурсів та допомоги для дітей, які опинилися у зоні конфлікту.

Необхідно продовжувати зусилля на державному та міжнародному рівнях для забезпечення освіти дітей в умовах конфлікту, враховуючи їхні унікальні потреби та збереження нормального ходу навчання, навіть у надзвичайних обставинах. Покращення права на освіту дітей у воєнний період вимагає наявності гнучких стратегій та неперервних зусиль для забезпечення освітніх можливостей у надзвичайних ситуаціях [3].

У висновку можна сказати, що право дітей на освіту в умовах воєнного стану є особливо вразливим і важливим аспектом гуманітарних питань. Воєнний конфлікт може створювати серйозні перешкоди для доступу дітей до якісної освіти та психологічного розвитку. Забезпечення безпеки, створення тимчасових навчальних майданчиків та використання інноваційних методів, таких як дистанційне навчання, є критичними аспектами для забезпечення неперервного освітнього процесу.

Важливо враховувати потреби дітей з різних соціокультурних та етнічних груп, а також тих, які зазнали травм та стресу внаслідок військових подій. Міжнародна співпраця, гуманітарна допомога та підтримка від громадянського суспільства важливі для забезпечення фінансування та ресурсів для вдосконалення систем освіти в умовах

воєнного конфлікту. Покращення права на освіту в умовах війни вимагає системного підходу, спрямованого на створення безпечного, доступного та якісного освітнього середовища для всіх дітей, незалежно від обставин. Це важливий крок у забезпеченні майбутнього покоління знань, навичок та можливостей для подальшого особистісного та соціального розвитку.

Список використаної літератури:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Кохановська О. Поняття та види особистих немайнових прав у цивільному праві України. *Юридичні науки*. 2015. № 84. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis.

3. Біла-Кисельова А. А. Право на освіту у світлі практики Європейського суду з прав людини: нотатки для національного суду щодо захисту прав людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 3–7.

УДК 342.726-053.2:342.78

Вікторія СПРИТНЮК,

здобувач вищої освіти 2-го курсу ННІ № 2

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

Леся ШАПОВАЛ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У воєнний час захист прав дітей є особливо важливим завданням. Це стосується не тільки дітей, які постраждали безпосередньо від воєнних дій, а й усіх дітей, які опинилися у складних умовах. Адже навіть якщо дитина не має фізичних ушкоджень, вона все одно може зазнати порушення своїх прав. Діти мають право на особисте життя, захист від фізичного та психологічного насильства, відпочинок та дозвілля, освіту та родину. Діти мають право на захист від сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень, а також від усіх форм експлуатації, що завдають шкоди їхньому добробуту. Діти мають право на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки чи покарань.

Діти, які живуть у воєнний час, мають особливі права та гарантії, які захищають їх від насильства, експлуатації та жорстокого поведінки. Ці права та гарантії передбачені міжнародним гуманітарним правом, а